

Budapestre vonatkozó ujságcikkek

Szerző:

Cím: *Hogy tenyészik az úzsora a pesti piacokon*

Forrás:

Bp. 1916. X. i.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

Osztályozás

Tárgy

381.6

Hely

Idő

"1916"

Személy

Hogy tenyészik az úzsora a pesti piacokon?

Senki sem törődik az árdrágitással

— Az Est tudósítójától —

A bevásárló asszonyok körében makacs következetességgel vert gyökeret az a vélemény, hogy a központi vásárcsarnokban mindenhez olcsóbban lehet hozzájutni, mint bárhol. Korán reggel a legtávolabbi városrészekből seregestől indulnak villamoson nagy kosarakkal, szatyrokkal karjukon az asszonyok a központi vásárcsarnokba. Azt hiszik mind, hogy ott nagyobb az ellenőrzés, ott nem mennek a kofák úzsoráskodni. Pedig valamennyien számtalanszor meggyőződtek arról, hogy a központi vásárcsarnokban is csak olyan drága minden, mint egyebütt és nekünk most alkalmunk volt rövid félóra alatt meggyőződni arról is, hogy az ellenőrzés is csak olyan felületes, mint a legtöbb helyen, mondjuk ki: mint mindenütt.

Árdrágitók a központi csarnokban

Nem is hetivásáros napon tettünk sétát a központi csarnok kofái között, hanem csak amolyan szürke hétköznapon, a mikor a forgalom nem valami nagy. Annál nagyobbak voltak azonban azok az árak, a miket a kofák jótalanul követeltek.

Alig néhány lépésnyire a főbejáratól egy zöldséges kofa, Takács Mária, egy nagy kosár kifejtett fehér babot árult és literjétnyolcvan fillérért mérte. A vásárcsarnoki rendelet egyik pontja szerint csak folyadékot szabad ürmértékkel mérni, minden egyéb cikk súly szerint árusítandó. A kifejtett bab tudvalevőleg nem folyadék, a központi vásárcsarnokban azonban ennek dacára szerte mindenfelé — nemcsak Takács Mária — literrel mérték a babot és különként egyáltalában nem is adták. Ez már magában véve visszaélés, de tetézték még ezt azzal, hogy literjéért nyolcvan fillért követeltek, holott a hivatalos árjegyzéken a bab kilója — a mi több mint

egy liter — hatvanhat fillérben volt megállapítva.

Ugyanabban a sorban megfigyeltünk egy másik zöldségárust, Mächler Jánost, a ki csak ugy adott az asszonyoknak petrezselymet, ha sárgarépát is vettek. Egy köteg sárgarépával adott egy köteg petrezselymet. Ez is úzsora. A kettőért együtt egy koronát kért, holott az árjegyzék szerint ugy a petrezselyemnek, mint a sárgarépának kötegenként harminc fillér az ára, a két köteget együtt tehát legfeljebb hatvan fillért kérhetett volna. Ugyanez a zöldségárus egy ökolnyi karfiolért nyolcvan fillért kért, holott a megengedett ára 16—30 fillér volt.

Megállapítottuk azonban azt is, hogy az asszonyok közül senki sem ment panasza, senki sem hívta a rendőrt, vagy a vásárbiztos, hogy megtorolja ezt a hallatlan árdrágitást.

Az igaz, hogy hiába is kerestek volna rendőrt, mert mi is hiába kerestünk, sőt a vásárfelügyelőség, a melyhez panaszszal fordultunk a két árdrágitó ellen, szintén jóideig hiába kerestette. Nem tudták előkeríteni. Csak negyedóra mulva találta meg és hívta be az egyik vásárbiztos az irodába, a hol aztán figyelmeztették, hogy panasz van az árusok ellen, nézzen jobban körül a csarnok-

ban. A rendőr szó nélkül tudomásul vette és mosolyra húzott szájjal fordult ismét ki az ajtón.

Ugyanakkor, a mikor ezeket az árdrágitásokat a központi vásárcsarnokban, ott, a hol a legnagyobb rendnek kellene lenni, megállapítottuk, hogy a vásári altisztek az irodában iktattak és nagy könyveket vezettek, a helyett hogy a kofák közt jártakeltek volna.

Mondja meg a főkapitánynak!

A központi vásárcsarnokban tapasztalt felületes ellenőrzés meghatványozódva figyelhető meg a külterki piacokon. Csütörtökön reggel hat órakor az Orczy-téri piacon a gyárakba siető munkások közül néhányan apró cseresznye-paprikát akartak venni az egyik kofától. Olyan parányi kicsiny volt ez a paprika, hogy még cseresznyében is inkább szemétnek illett volna be az ilyen nagysága. A kofa két fillért kért a paprika darabjáért.

A munkások felháborodtak ezen a vakmerőségen és ketten közülök a piacon dőögő 2157. számú rendőrhöz mentek panasza.

— Ugyan kérem, hogy szabad egy kofának egy krajcárt kérni akkora paprikáért, mint a köröm? — kérdezte a rendőrtől az egyik munkás, Horváth István géplakatos.

— Nem muszáj magának épp azt megvenni, ha drágálja! — felelte a rendőr angyali nyugalommal.

— Szalonnát nem vehetünk, hát paprikát kell vennünk a kenyérhez — szólt közbe a másik is. — De az már mégis csak szentelenség, hogy azért az apróságért egy krajcárt mer kérni!

A rendőr rántott egyet a vállán.

— Mondja meg a főkapitánynak! — szólt egykedvűen és elfordult.

Ezzel vége is volt, a munkásoknak sietős volt a dolguk, káromkodták egyet és siettek tovább a gyárba, a hol bizonyára paprika nélkül ették meg a kenyérüket.

Az Orczy-téri piacon csütörtökön reggel egy teljes óráig töltöttünk, de a vásárbiztos az egész idő alatt nem láttuk. Valószínű tehát, hogy nem is volt kint.

A Rákóczi-téri csarnokban

A Rákóczi-téri csarnokban egyes cikkek teljesen hiányoznak. Zöldbab, a melynek különösen nagy lett volna a kelendősége, csütörtökön mutatónak sem akadott az egész csarnokban. Csak kint a kocsiánál árult zöldbabot néhány parasztasszony 80 fillérért kilónként. Vették is az asszonyok, úgy hogy félnyelcra minden elfogyott. A végéből már egy koronáért is vettek a vásárlók.

Itt megfigyelhettük, hogy miként csapják be uton-utfélen az asszonyokat a fejes káposztával, a mely szintén nagyon fogy. A fejes káposztának az ára a hivatalos árjegyzék szerint kilónként 36 fillér. A kofák azonban az egész csarnokban darabszámra adják és az asszonyok is szívesebben veszik így, mert azt hiszik, hogy jobban járnak. Pedig tévednek. Láttuk ma reggel, hogy egy közepes fej káposztáért 50 fillért kértek a kofák, holott ugyanaz mérve egy kiló husz dekát nyomott, tehát csak 44 fillér lett volna a jogos ár.

Tapasztalhattuk azonban, hogy az asszonyok maguk rontják el a kofákat, mert minden árat megadnak, a mit kérnek, sőt egyesek egymásra licitálnak és egymás kezéből kapják ki az árat. A míg ez így lesz, a míg ők maguk segítik az árdrágitókat, a míg minden egyest fel nem jelentenek, addig mindig lesznek visszaélések mindenütt.

A Rákóczi-téri csarnokban is literrel mérik a kofák a száraz babot. Egy liter ára 70 fillér. Még sem jut eszébe egyetlen rendőrnek, egyetlen vásárbiztosnak sem felszólalni elene, vagy az illetőket feljelenteni.

A Rákóczi-téri csarnok előtt a hatósági zöldség árudában csütörtökön reggel csupa piszok, szemét és szalma volt a krumpli. Minden szem csupa föld és sár és a fele rothadt volt. Ha valaki szólt, hamar letorkolták az árusítók:

— Ha nem tetszik, hagyja itt!

Kénytelenek voltak elfogadni, mert máshol semmilyen sem kaptak.

A Lehel-tér uzsorásai

Ha a központi, Rákóczi-téri és egyéb csarnokokban, meg a piacokon bűn és kihágás az árdrágitás, úgy a Lehel-téri piacon, a hol csupa szegény munkásnép szerzi be naponta az ebédhez valót, százszorosan bűn és egyenesen büntett ez a lelkiismeretlen uzsora. Mert ezeknél a szegény embereknél, a kik pár garasból kénytelenek megfizetni az ebédjüket, az a két-három fillér is sok, a mit a piacok uzsorásai a megengedett áron felül kizsarolnak tőlük.

És megdöbbenve, elkeseredéssel kell megállapítatnunk, hogy a Lehel-téren jegyeztük fel a legnagyobb árdrágitásokat és itt találtuk a legminimálisabb ellenőrzést. Olyan minimális, hogy az már a semmivel egyenlő.

Közvetlenül a községi élelmiszerüzem üzlete mellett Kulcsár András hentesmester fabódeja körül volt csütörtökön reggel a legnagyobb tolongás. Asszony, asszony hátán, egymás fején keresztül kapkodtak, kibáltak, kértek, követelöztek. A bódé-

ban egy öreg hentespár árult szalon-
nát. Hogy pörkölt volt-e, vagy füs-
tölt szalonna, azt bejós lett volna
megállapítani, de azt láttuk, hogy
piszkos szürkés-barna volt a szine
és oly kevéssé volt étvágygerjesztő,
hogy egy néhány jobb izlésű munkás-
asszony megrázkódott, a mikor meg-
látta. A nagy többség azonban való-
sággal elkapkodta, mert máshol nem
volt szalonna.

Ezért a szalonnaért Kulcsár András
10 koronát kért kilónként, holott
ugy a pörkölt, mint a husos szalon-
nának 9 korona a maximális ára.
Egy koronával adta tehát drágáb-
ban kilóját a maximális árnál, mert
csak a csemege-szalonna ára van 10
koronában megállapítva, ez a piszkos,
ragadós tömeg pedig csemegeének
egyáltalán nem volt nevezhető.

— Hogy lehet ezért a szalonnaért
10 koronát adni? — kérdeztük az
egyik asszonyt.

— Mit csináljunk, örülünk, hogy
kapunk — hangzott a felelet. —
Mert ha káposztában megfőzzük,
nem kell hozzá zsír sem és pótolja
a húst is.

Javában tartott a bódé körül a
tülekedés, a mikor fölbukkant a
vásári altiszt egyenruhás alakja. A
tömeg hátamögül, lábujjhegyre állva
egy pillantást vetett a hentes-bódéba
és nagyhangon, bizalmaskodva oda-
kiáltott a kövér öreg hentesnek:

— Jó reggelt, mama!

Ugyilátszik addig nem jutott még
eszébe elnézni oda, pedig már fél-
tízre járt az idő.

A „mama” azonban éppen azzal
volt elfoglalva, hogy 5 koronát olva-
sott le egy tíz koronással fizető asz-
szonynak, a ki félkiló szalonnat vett
és oda se hederített a köszöntésre,
mire a vásárbiztos ur szó nélkül
tovább ment.

Szerettük volna feljelenteni, de
sajnos, nem volt kinél, mert vásári
tiszt nem volt az egész piacon. A
vásárbiztos különben maga is nyom-
ban eltűnt, hiába kerestük min-
denfelé.

A hadigulyás

Ezt is a Lehel-téren árulják. Egy
kis darabka máj, ugyanakkora szív
és egy nagy darab tüdő. Ez a hadi-
gulyásnak való hus. Ebből főzik a
szegény munkásasszonyok egy kis
krumplival a gulyást, a mit ők hadi-
gulyásnak kereszteltek el. Jól meg-
jegyzendő azonban, hogy a tüdő
mindig legalább olyan nagy, mint a
szív és a máj együttvéve és ennek
a hadigulyásnak a Lehel-téri hente-
sek és mészárosok kilóját 3 koronáért
méri.

Ez szintén a legnagyobb úzsora,
mert a májnak csak 2 korona 80 fil-
lér a kilója, a szívnek ugyanannyi, a
tüdőnek pedig csak 1 korona 80 fil-
lér. Három korona tehát sehogys
jöhet ki, akárhogy keverik is őket.
*És ezt sem látja meg se a vásárbiztos,
se a rendőr.*

Rendőrt különben szintén csak
egyct találtunk a Lehel-téren. Az is
bennit álldogált a községi élelmisz-
üzem boltjában. Kint nem volt rá
szükség. Az asszonyok maguktól is
szépen sorba álltak. Ennek a szegény
népnek már nagy tréningje van a há-
rom-négy órás várásban. Legfeljebb
leülnek, ha elfáradnak. A piac, az
árak, a kofák, a rendőrt is éppen oly
kevéssé érdekelték, mint a vásárbiztos.

Pedig lenne sok minden, a mit még
kellene látniok. Az árak a legtöbb
helyen nincsenek feltüntetve, a hol
pedig kifüggesztik a táblát, ott el van
rajta törölve az ár. Hivatalos árjegy-
zéket itt csak hármat találtunk az
egész nagy piacon. Ezek is a piac leg-
szélén vannak, a bódék hátán, a hol
senki sem keresi.

A Lehel-piac a legdrágább

A Lehel-téri piacon nemcsak a
husnak és a szalonnanak az ára
nagyobb a megengedettnél, hanem a
zöldségféléknek is. A paradicsomot,
a melynek kilójáért az Orczy-téren
48 fillért kértek, itt 60 fillérért áru-
sították a kofák. A zöldbab kilójá-
nak 1 korona 20 fillér volt az ára,
holott a Rákóczi-téri csarnok előtt
80—90 fillérért mérték. A zöld-
paprika darabját a Lehel-téren 10
fillérért adták, pedig a hivatalos

jegyzéken darabonkint 2—4 fillérrel szerepel.

A Lehel-téren a kelkáposztával teszik a kofák azt, a mit máshol a káposztával, csak hogy megfordítva. A kel ugyanis darabonkint van felvéve az árjegyzékben és a városi bődében is darabonkint árulják 8 fillérjével. A Lehel-téri kofák azonban *csak súly szerint* adták és kilójáért 60 fillért kértek. Ilyenformán egy darabért, minthogy a súlya legalább félkiló, 30 fillért számítottak, holott a hivatalos ára 8 fillér lett volna.

Megállapíthatjuk tehát, hogy a *legszegényebb népnek a piaca a legdrágább.*

Igy festenek a pesti piacok és vásárcsarnokok és így fest azoknak az ellenőrzése.